

образных отношений, группировку на основе общих визуальных характеристик, определение степени важности и полезности исходной информации, рассмотрение возможности других способов организации изображений для решения насущных практических задач.

Презентация результата предполагает демонстрацию фотографий в определенном порядке в соответствии с аргументированными студентом/слушателем критериями, формулирование идей, а также изложение личной позиции – кульминационного, наиболее важного момента данного действия.

Это способствует приобретению навыков фоторедактирования, в ходе которого как раз и происходит «сканирование» и систематизация массива фотографической информации с последующей верификацией визуальных данных.

Таким образом, история фотографии приобретает практико-ориентированное звучание, позволяет обозреть широкий спектр стратегий визуализации с помощью фотографии, определить факторы, на него влияющие (технологические, идеологические, психологические и др.), изучить базовые композиционные структуры, их связь с семантикой и функциями фотографического изображения.

Литература

1. Кулешов, Л.В. Основы кинорежиссуры / Л. Кулешов. – [Репр. воспр. изд. 1941 г.]. – М. : ВГИК, Б. г. (1995). – 462, [2] с., [2] л. граф. : ил.

Пётр Дарашчонак

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

3 КАГОРТЫ ЧЫРВОНАЙ ПРАФЕСУРЫ. НАВУМ ЛЕНЦНЕР – РЭДАКТАР ГАЗЕТ «РАБОЧИЙ» І «ЗВЯЗДА» Ў 30-Я ГГ. ХХ СТ.

Навум Міхайлавіч Ленцнер працаваў на пасадах рэдактара газет «Рабочий» і «Звезда» ў гады першых пяцігодак. І калі б выхаванец Інстытута чырвонай прафесуры (Масква) не рэдагаваў у свой час творы Л. Троцкага, пазней высланага за межы СССР, то лёс кіраўніка вядучых беларускіх выданняў мог скласціся інакш, без абсурднага абвінавачвання ва ўдзеле ў «контррэвалюцыйнай трацкісцкай тэарэтычнай арганізацыі» і прыгавора да вышэйшай меры пакарання.

Ён нарадзіўся ў вёсцы Віцім Кірэнскага павета Іркуцкай губерні ў 1902 г. у сям’і рабочых. Скончыў 4-класнае гарадское і рэальнае

вучылішчы. У маі 1918 г. прыняты ў партыю, быў абраны сакратаром партарганізацыі РКП(б) у г. Бадайба. Неўзабаве стаў членам Іркуцкага райкама і губкама РКП(б), а потым сакратаром Далёкаўсходняга бюро РКСМ. З’яўляўся дэлегатом X з’езда РКП(б), які адбыўся ў сакавіку 1921 г. У 1923–1925 гг. вучыўся ў Інстытуце чырвонай прафесуры (па іншых звестках, Ленцнер скончыў вучобу ў 1926 г.), наступныя шэсць гадоў працаваў у Выканаўчым камітэце Камуністычнага інтэрнацыянала (Масква). Яшчэ ў пачатку 1920-х гг. жыццёвы шлях Н. Ленцнера перасёкся са шляхам Л. Троцкага. Ён стаў адным з рэдактараў і аўтарам каментарыяў да 3-га тома яго Поўнага збору сачыненняў. У сваіх каментарыях намагаўся даказаць падабенства поглядаў на Кастрычнік Леніна і Троцкага [1].

У кнізе «Разгром нацыянальнага руху ў Беларусі» С. Кандыбовіч (у 1930-я г. – кіраўнік справамі Савета Народных Камісараў БССР) пісаў аб тым, як Н. Ленцнер трапіў на працу ў Мінск. Прызначаны ў студзені 1932 г. на пасаду першага сакратара ЦК КП(б)Б Мікалай Фёдаравіч Гікала запрасіў з Масквы свайго добрага знаёмага па прозвішчу Пасэ, выхаванца Інстытута чырвонай прафесуры, які добра валодаў нямецкай і словам, часта друкаваў свае артыкулы ў партыйных выданнях: «У апарате ЦК з’явіліся новыя людзі ад Гікалы. Спачатку яны займалі заўсёды вельмі сціплыя пасады. У гэтых адносінах вельмі характэрная фігура – нейкі Ленцнер. Раней ён быў асабістым сакратаром Троцкага, як высветлілі зацікаўленыя асобы. Ленцнер цудоўна разумеў, што з-за становішча блізкай да Троцкага асобы без падтрымкі яму цяжка выйсці на шырокую дарогу» [2, с. 206–207].

Дапамог зрабіць кар’еру, як гэта іншы раз бывае, выпадак. У 1932 г. на пасадзе галоўнага рэдактара газеты «Рабочий» змяніліся два рэдактары. Наталлю Германаўну Красіну, якая пратрымалася ў рэдактарскім крэсле 16 месяцаў, звольнілі з працы за грубыя памылкі, у тым ліку дапушчаныя ў цытаце самога таварыша Сталіна. Пасля газеты падпісваў намеснік адказнага рэдактара С. Цыпкін, які праз тры месяцы таксама быў звольнены з працы за няправільнае разуменне ленінскай нацпалітыкі. Новым кіраўніком рэдакцыйнага калектыву быў прызначаны Навум Міхайлавіч Ленцнер, якому прапанавалася падабраць двух кваліфікаваных работнікаў, членаў партыі, для ўзмацнення апарату газеты «Рабочий».

У красавіку 1932 г. Н. Ленцнера зацвердзілі рэдактарам «Рабочего», але прапрацаваў «чырвоны прафесар» на гэтай пасадзе толькі да

чэрвеня таго ж года, пасля чаго быў прызначаны намеснікам загадчыка агітацыйна-масавага аддзела ЦК КП(б)Б [3].

Далейшая кар’ера Навума Ленцнера была звязана з працай у беларускай глыбінцы. У красавіку 1933 г. М. Ф. Гікало прызначыў яго сакратаром Сенненскага раённага камітэта партыі, відаць, лічачы, што таму патрэбен вопыт работы ў мясцовых партыйных структурах. Сенненскі раён быў вялікі па тэрыторыі, меў льнаводчы кірунак. Па выніках працы льнаводаў ацэньвалася і дзейнасць сакратара райкама партыі. Н. Ленцнеру прыходзілася ўлічваць як эканамічныя, так і палітычныя абставіны.

Але былому кабінетнаму апаратчыку-камінтэрнаўцу, экс-рэдактару «Рабочего» і партыйнаму функцыянеру ЦК КП(б)Б не адразу ўдалося палепшыць эканамічныя паказчыкі раёна і вывесці яго ў перадавыя. Аб гэтым праз тры дзесяцігоддзі пасля апісаных падзей успамінаў у артыкуле «Пра камсамольцаў-звяздоўцаў» былы супрацоўнік «Звязды» 30-х гг. XX ст. В. Стальноў: «Асабліва запомніліся мне камандзіроўкі ў Сенненскі, Рэчыцкі, Чырвонаслабодскі раёны. З Сенненскага раёна, напрыклад, у “Звяздзе” быў надрукаваны рад маіх карэспандэнцый, у тым ліку “А факты – упартая рэч...”. У ёй востра крытыкаваўся райком партыі і яго сакратар Ленцнер за недахопы і памылкі ў кіраўніцтве нарыхтоўкамі. ЦК Кампартыі Беларусі прызнаў крытыку правільнай і аказаў раёну канкрэтную дапамогу. На месца былі пасланы адказныя работнікі ЦК КПБ і ЦК ЛКСМБ. Сенненшчына хутка ліквідавала сваё адставанне» [4, с. 261].

Н. Ленцнер зусім інакш ацэньваў сітуацыю ў раёне і нават напісаў у той час брашуру «Ад чорнай дошкі да чырвонага сцяга» (1934 г.). Пачаў ён з шальмавання рэпрэсаванага ў 1931 г. Д. Ф. Прышчэпава – «кулацкага нацдэмаўскага наркома землеўладання, свайго палітыкай хутарызацыі прабаваўшага затрымаць сацыялістычную перабудову беларускай вёскі». Запозненую ліквідацыю «кулацкіх» гаспадарак Н. Ленцнер лічыў адной з прычын таго, што раён не выканаў план па нарыхтоўцы лёну і быў занесены «на чорную дошку». Цалкам афарбаваўшы нядаўнюю гісторыю Сенненскага раёна ў чорны колер, Ленцнер, нарэшце, перайшоў да вызначэння свайго, зразумела, вядучай ролі ў барацьбе з адставаннем. Тут яго радкі загучалі як урачысты даклад, гэта і на самай справе быў ліслівы рапарт XV з’езду кампартыі Беларусі: «9 месяцаў таму назад мы абяцалі т. Гікало выйсці з адстаючых у рады перадавых. Мы працавалі дзень і ноч, кожную гадзіну павялічваючы рады ўдарнікаў, каб сёння прыйсці і сказаць тут на з’ездзе нашай партыі, нашым кіраўнікам і перш за ўсё т. Гікало: Няма больш чарнадошачнай

Сенненшчыны, ёсць чырванасцяжная!» [2, с. 206]. Аўтар дзяліўся вопытам аб дзейсных спосабах змагання за лён, сярод якіх практыкавалася выкарыстанне «буксіршчыкаў» (рабочых перадавых калгасаў, якіх камандзіравалі ў адстаючыя гаспадаркі для дэманстрацыі прыкладаў ударнай працы), арганізацыя сацыялістычнага спаборніцтва трапальшчыц лёну з Сенненскага раёна з работніцамі Полаччыны і г.д.

Брашура ўсхваляла партыйнае кіраўніцтва рэспублікі ў асобе першага сакратара ЦК КП(б)Б М. Ф. Гікалы, нібыта дзякуючы яго клопату Сенненскі раён стаў перадавым у нарыхтоўцы лёну. Фарбаў і фальшывых супастаўленняў з адмоўнымі паказчыкамі Сенненшчыны ў мінулым аўтар не пашкадаваў і гэта не засталася незаўважаным. Праз некалькі месяцаў М. Ф. Гікала прапанаваў пленуму ЦК Камуністычнай партыі Беларусі прызначыць Н. Ленцнера рэдактарам газеты «Звязда».

Так пачалася трэцяя і апошняя глава ў кар’еры Навума Ленцнера на беларускай зямлі. Прызначэнне рэдактарам «Звязды» чалавека, які не валодаў беларускай мовай, было прадыхтавана жаданнем М. Ф. Гікалы мець на гэтай значнай і ўплывовай пасадзе чалавека, які быў бы «адданы і паслухмяны ў выкананні яго ўказанняў». Новы кіраўнік адразу пачаў ачышчаць рэдакцыю ад тых, хто зусім нядаўна крытыкаваў яго памылкі падчас працы ў Сенненскім райкаме партыі. Разумеючы, што Н. Ленцнер пачне помсціць за крытыку, сакратар камсамольскай арганізацыі рэдакцыі і друкарні «Звязды» В. Стальноў, некаторыя іншыя супрацоўнікі газеты падалі заявы з просьбай аб звальненні. Н. Ленцнер, які меў нязначны вопыт рэдактарства газеты «Рабочий», на сваёй новай пасадзе пачаў цалкам капіраваць метады маскоўскай «Правды», якая ніколі не памылялася.

У якасці галоўнага рэдактара «Звязды» ён працаваў з другой паловы 1934 да студзеня 1935 г., падпісаў у свет прыкладна 180 нумароў газеты. Журналістская кар’ера былога «сакратара» Троцкага аказалася пад пагрозай, калі ў краіне пачало нарастаць палітычнае напружанне, прозвішча Ленцнера з ярлыком трацкіста прагучала ў перадавым артыкуле газеты «Правда» «Презренные двурушники» (1936, 13 жніўня). Гэта быў, па сутнасці, смяротны прысуд арыштаванаму ў Днепрапятроўску (там ён займаў пасаду намесніка начальніка абласнога зямельнага ўпраўлення) яшчэ 1 красавіка 1936 г. Н. Ленцнеру, які быў абвінавачаны ва ўдзеле ў «контррэволюционной троцкистской террористической организации». 2 кастрычніка 1936 г. Ваеннай калегіяй Вярхоўнага суда СССР ён прыгавораны да расстрэлу. Прыгавор выкананы ў той жа дзень. У 1956 г. Ленцнер рэабілітаваны з-за адсутнасці саставу злачынства [3].

Літаратура

1. Селеменев, В. Большой формат первой пятилетки / В. Селеменев, Л. Селицкая // СБ. Беларусь сегодня. – 2005. – 5 февраля.
2. Гісторыя беларускай кнігі. У 2 т. Т. 2. Кніжнасць новай Беларусі (XIX–XXI стст.) / М. В. Нікалаеў [і інш.] ; навук. рэд.: В. В. Антонаў, М. В. Нікалаеў. – Мінск : Беларус. Энцыкл. імя П. Броўкі, 2011. – 436 с.
3. Селяменеў, В. Пачыналі па-рознаму – завяршалі аднолькава. (Драматычныя лёсы рэдактараў газеты) / В. Селяменеў, Я. Бараноўскі // Звязда. – 1997. – 10 красавіка.
4. Стальноў, В. Пра камсамольцаў-звяздоўцаў / В. Стальноў. – Наша «Звязда». – Мінск : Беларус, 1988. – С. 261–265.

Тацияна Дасаева

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

МІЖНАРОДНАЯ ПРАБЛЕМАТЫКА Ў ГАЗЕЦЕ «ЗВЯЗДА»

Роднай газеце на роднай мове споўнілася 100 гадоў. «Звязду» беларусы называюць сямейнай газетай, дзякуючы якой можна даведацца, што адбываецца ў краіне і свеце. Свой 90-гадовы юбілей адзначыла і «Советская Белоруссия».

Па словах А. Г. Слукі, «дзве нацыянальныя газеты – “Звязда” і “Советская Белоруссия” – з’яўляюцца аб’ектыўным летапісам беларускай рэчаіснасці XX ст. У змесце гэтых выданняў адлюстравана супярэчлівая, трагічная і гераічная біяграфія беларускага народа, яго складаны шлях да свабоды і незалежнасці, а таксама стваральная творчасць і гуманізм, што з’яўляецца асноўным філасофскім сэнсам яго існавання» [1, с. 4].

Што тычыцца «Звязды», то летапіс гэтай найстарэйшай беларускай газеты адлюстраваны ў новай рубрыцы «Гісторыя газеты – гісторыя краіны». «Звязда» – адзіная агульнанацыянальная штодзённая грамадска-палітычная беларускамоўная газета. На сайце выдання абазначана, што газета «Звязда» знаёміць чытача з усімі найважнейшымі аспектамі жыцця Беларусі і свету.

Рэдакцыя «Звязды» складаецца з некалькіх аддзелаў, сярод якіх ёсць аддзел палітыкі і міжнароднага жыцця. Падзеі міжнароднага жыцця ў газеце «Звязда» асвятляюцца ў рубрыках «Геапалітыка», «Міжнародны кантэкст», «Міжнароднае супрацоўніцтва», «У свеце», «Хроніка апошніх падзей», «Кантыненты», «Акцэнт тыдня», «Надзённае», «Меркаванне», «Дыялог бізнесаў», «Аб’ектыў», «Дзень за днём», «Літаратурныя сувязі», «Пространство Евразии» і інш.